

İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Metin KALAY¹

Selim ÇELEBİ²

Öz

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin İngilizce öğretimine yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen bu çalışmanın örneklem grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Van İl Merkezindeki okullarda görevli 15 öğretmen ve okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme tekniği kullanılarak elde edilen verilerinin çözümlenmesinde; betimsel analiz tekniğinden içerik analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Elde edilen verilerin araştırmacı tarafından transkript edilerek çözümlenmiştir. Araştırmada; İngilizce öğretmenleri, yabancı dil öğretiminde kullanılan materyal ve kaynakların yetersiz olduğuna ve başka kaynaklar ile öğretimin desteklenmesi gerektiğine, İngilizce öğretim sürecinde ayrılan sürenin ve ders saatlerinin yetersiz olduğuna, bu konuda daha fazla sürenin ayrılması gerektiğine, İngilizce öğretiminin gerekliliği konusunda diğer paydaşların çok fazla sürece müdahil olmadıklarına, yabancı dil öğretimine yönelik yeniden düzenlemelerin yapılması gerektiğine, yabancı dil öğretiminde süreç içerisindeki tüm öğelerin daha donanımlı olması gerektiğine, daha etkili ve kalıcı bir öğrenme için uygun yöntem tekniklerin belirlenmesi gerektiğine, İngilizce öğretim sürecinde fazlasıyla sorunun olduğuna ve bu sorunların sağlıklı bir öğretim sürecine engel olduğuna, ve tüm bunların İngilizce öğretimine karşı olumsuz tutum oluşmasına neden olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İngilizce öğretimi, Yabancı dil, Eğitim politikası.

Jel Kodları: Jel 120, Jel 128

THE OPINIONS OF TEACHERS AND SCHOOL ADMINISTRATORS TOWARDS ENGLISH TEACHING

Abstract

In this study, the ideas of English teachers and school administrators working in primary, secondary and high school schools affiliated to the Ministry of National Education has been investigated about English teaching

¹ Okul Müdür Yardımcısı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, E-posta: kalaymetin@hotmail.com, [ORCID: 0009-0005-5788-9861](https://orcid.org/0009-0005-5788-9861)

² Okul Müdürü, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Van, E-posta: selimcelebi65@gmail.com, [ORCID: 0009-0009-9176-3321](https://orcid.org/0009-0009-9176-3321)

Atıf: Kalay, M. ve Çelebi S. (2023). İngilizce öğretimine yönelik öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 8(16). 268-287

in Turkey. The study group of this survey model research consists of 15 teachers and school administrators working in Van city center in 2018-2019 academic year. The data of the study has been obtained by using the interview form developed by the researcher with the expert opinion. In the analysis of the data obtained by using interview technique; descriptive analysis technique and content analysis technique have been used. The obtained data has been analyzed via transcript technique by the researcher. In the study those results have been found; English teachers believe that the materials and resources used in foreign language teaching are insufficient and that other sources should be supported, the time and hours allocated in the English teaching process are insufficient, more time should be devoted to this issue, and other stakeholders should be involved in the process too much, but they are not, and re-arrangements should be made for foreign language teaching, all elements in the foreign language teaching should be more equipped, appropriate method techniques should be determined for a more effective and permanent learning, there are many problems in the English teaching process and that these problems prevent a healthy teaching process and all these cause negative attitudes towards teaching English.

Keywords: English teaching, Foreign language, Education policy.

Jel Classification: Jel 120, Jel I28

GİRİŞ

Eğitimin temelinde olan öğrenme, yaşamı anlamlı kılan temel olgulardandır. Bu öğrenme sürecine aktif bireysel katılım ve etkileşim, kalıcı ve anlamlı öğrenmenin temelini oluşturur. Etkileşim ile ortaya çıkan öğrenmelerin temelinde kalıcı ve daimî öğrenme yatmaktadır. Temelde insanlar arasında anlaşmayı sağlayan dil çok yönlü bir sistemdir. İnsanlar ve toplumlar arası iletişim son dönemde globalleşme ve teknolojik ilerlemeler sayesinde önemini daha fazla hissettirir olmuştur. Bu nedenle kişiler kendi dillerinin yanı sıra yabancı dilleri de bilerek etkili biçimde kullanma ihtiyacı duymaktadır. Dünyada yabancı dil öğrenimi için hissedilen ihtiyaç bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimine paralel şekilde toplumlararası ilişkilerin artmasıyla önem kazanmaktadır. Ayrıca yabancı dilin etkili kullanımı günümüzde çağdaşlık bağlamında önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Özer & Korkmaz, 2016). Öğretimin farklı boyutlardan olan yabancı dil öğretimi gelişen dünyanın temel gerekliliklerinden biri haline gelmiştir. Günümüzde İngilizce “lingua franca”dır, yani başka bir deyişle evrensel bir dildir. Bugün, İngilizce, “muazzam işlevsel esnekliği” ile benzersiz bir lingua franca'yı temsil ediyor (Majanen, 2008). İngilizce her beş kişiden birinin konuştuğu dünyada en çok konuşulan dildir. Yaklaşık olarak 450 milyon insanın ana dili ve 400 milyon kişinin de ikinci dili olarak İngilizce kabul edilmektedir (Mahu, 2012).

Dünyaca kabul görmüş bir dilin okullarda öğretilmesi, öğrencilere sunulmuş güzel bir hizmettir. Özellikle de globalleşen dünya içerisinde ve sürekli gelişen teknolojinin eşliğinde hem bilgi paylaşımı hızlanmakta ve yayılmakta, hem de insanlar arasındaki ilişkiler mesafelere bakılmaksızın daha kolay ve yoğun yaşanmaktadır. Bu nedenle içerisinde bulunduğumuz iletişim çağında da önemli bir faktör olarak, ortak dil faktörü ön plana çıkmaktadır. Hayatı sınırsızca yaşayabilmeleri açısından da

en gerekli faktörlerden biri dildir. Dil, anlama ve anlatma üzerine kurulan dört yetenekten (konuşma, yazma, okuma ve dinleme) meydana gelmektedir. Bu doğrultuda Ortaöğretim Kurumları İngilizce Dersi Öğretim Programı oluşturulurken bu dil yetenekleri dikkate alınmıştır. Programda bu dört dil becerisinin herhangi birisine öncelik tanınmamış olup, tüm dil yeteneklerinin doğal iletişim platformlarında olduğu gibi karşılıklı etkileşim dahilinde incelenmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Bu etkileşim kişinin dili öğrenip etkili kullanma ve öğrendiği bilgileri yapılandırma sürecini kolaylaştıracaktır. Örneğin, okumadan hemen önce öğrenciler metne ait başlıkları, çeşitli görselleri, anahtar kelimeleri vb. unsurları inceleyerek edineceği ön bilgileri doğrultusunda konuya ilişkin görüşlerini dile getirebilir, ele alınan konu kapsamında öğrendiklerini ve öğrenmek istediklerini ifade edebilir, yaptığı okuma neticesinde konuya dair değerlendirmelerinin bulunduğu kısa boyuttaki sözlü ve yazılı metinler hazırlayabilir. Bu sayede dört dil yeteneği bütün olarak ve etkileşim halinde kullanılarak öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi sağlanacaktır (MEB,2011).

1. İNGİLİZCENİN ÖĞRETİMİNİN GEREKLİLİĞİ

İngilizce, bilimin, havacılığın, bilgisayarların, diplomasinin ve turizmin dilidir. İngilizcenin etkin kullanımı, bir ülkedeki çok uluslu şirketlerde istihdam edilme veya yurtdışında iş bulma olasılığını yükseltmektedir. Aynı zamanda uluslararası iletişim dili, medya ve internet dilidir. Bu nedenle İngilizce öğrenmek sosyalleşme ve eğlence için olduğu kadar iş hayatı için de önemlidir. İngilizce dünya genelinde yaşayan insanlar tarafından en çok konuşulan dil olmasa da 53 ülkede resmi dil olarak kabul edilmektedir. İngilizce konuşabilmek, yalnızca anadili İngilizce olan kişilerle değil, İngilizce bilen herkesle etkileşim kurmayı da beraberinde getirmektedir. Bu durum İngilizceyi dünyada en yaygın konuşulan ikinci dil haline getirmiştir (ELC, 2019). İngilizce kültürleri, ülkeleri ve endüstrileri aşmıştır. İnsanların çoğunun anadili değilse de genellikle İngilizceyi “ortak dil” olarak kullanmaktadırlar. Bu insanlara, İngilizce öğretmenin gerçekten ödüllendirici olabileceği anlamına gelmektedir: İngilizce öğrencileri yetenekleri sayesinde birçok yeni fırsata sahiptirler (Future, 2019). İngilizceyi iyi öğrenmek için, iyi iletişim becerileri kazanmak ya da iletişim becerilerinde başarılı olmak için, kişinin temel dil becerisi olan; dinleme, sözlü iletişim, yorumlama ve yazma becerileri alanlarında uzmanlık kazanması gerekir. Bir öğrencinin dili edinmeden önce tüm bu becerilerle konuya veya dile karşı ilgi duyması gerekir. Bu bakımdan öğretmen, öğrenciler arasında ilgi yaratarak onların dikkatini çekmede çok önemli rol oynamaktadır. Bir öğretmen İngilizce öğretiminde öğrenci, kolaylaştırıcı, değerlendirici, yönetici ve değerlendirici gibi çeşitli görevler üstlenmelidir (Archana ve Rani, 2017).

İngilizce iletişim kurabilmek bir ülkenin uzun vadeli ekonomik büyüme potansiyelini artırarak olumlu yönde etkileyebilir. Bölgesel ilişkilerde önde gelen iletişim kanallarından biri olan bilişim ve iletişim teknolojilerinin dili İngilizcedir. Ayrıca, iş dünyası dünyadaki gelişmelerle daha fazla ilgilendikçe, boş pozisyonlarda yüksek vasıflı elemanlar için yüksek seviyede İngilizce iletişim yetenekleri gerekmektedir (TEPAV, 2013).

İnsanların gelecekteki iş hayatlarında daha geniş bir yelpazeye sahip olmaları, turistik gezilerde, hatta günlük hayatta bile ihtiyaç duyduğumuz yabancı dil yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Küçük yaşlarda yabancı dil eğitimi, Avrupa Birliğine üye ülkeler başta olmak üzere ve Asya kıtasındaki birçok ülkeyi de kapsayan geniş bir coğrafyada son dönemlerde ciddi şekilde tartışılan önemli bir olgudur (Nikolova, 2008; Nikilov & Curtain, 2000; Paul, 2003, Nunan, 2003). Uygulamada yer yer farklılıklar yaşansa da tüm Avrupa ülkelerinde en az bir, çoğu zaman iki yabancı dil zorunlu olarak müfredat programlarında yer almaktadır. Günümüz dünyasında da yabancı dil olarak İngilizcenin ortak dil olma hakimiyeti tartışılmazdır.

1.1.Problem Durumu

İngilizce yalnızca geleceğin kariyer anahtarı veya kişilere, küresel ve birbirine bağlı dünyaya erişim olanağı sunan bir unsur olduğu için önemli değildir. Bununla birlikte, ulusal ve bölgesel ölçekte de değerlidir; çünkü bir ülkedeki İngilizce düzeyi o ülkenin iktisadi rekabet gücü ve gelecek yatırımları noktasında da önemli ipuçları verir. 80 ülkede yaşayan bir milyon üstündeki yetişkin ile yapılan araştırma çıktılarına göre, EF Education First'un hazırladığı 2017 İngilizce Yeterlilik Endeksi (English Proficiency Index)- EF EPI, yalnızca ülkeler arası İngilizce düzeylerini karşılaştırıp sıralamış, aynı zamanda İngilizce düzeyi ve iktisadi refah, hayat süresi, internet altyapı hızı gibi hususlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi de açığa çıkarmıştır (Diller, 2019).

İngilizcenin dünya dili olarak yaygınlaşması, Türkiye'de de İngilizce öğretimini daha ön plana çıkarmıştır. İngilizcenin ikinci dil olarak öğretildiği ülkeler incelendiğinde, yabancı dil öğrenimine başlama yaşının erken yaşta daha faydalı olduğu ortaya çıkmaktadır. Yaşamımızı kolaylaştıracak ve oldukça geniş ufuklar sağlayacak yabancı dil öğretimi ve öğrenimi oldukça önemlidir. Yaşadığımız dünya şartlarında bu çoğu kişinin reddedemeyeceği bir olanaktır. Ancak yabancı dil öğrenmek belirli bir çaba gerektirmektedir (Anşin, 2006). Yabancı dil olarak İngilizce'nin öğretilmesi, bu dili öğrenmek isteyenlerin temel dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) kazanmasına yönelik gayretleriyle yakından ilişkilidir (Aydın, 2006).

Yabancı dil öğretim süreci ile ilgili mevcut alanyazın incelendiğinde, erken yaşta yabancı dil öğrenimine başlamanın birçok yararı yanında getirdiği de vurgulanmaktadır. Ülkemizde de 2013 yılından itibaren, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından alınan bir karar ile birlikte öğrencilere ilk kez dördüncü sınıfta verilen İngilizce dersi ikinci sınıfta verilmeye başlanmıştır (Solak ve Semerci, 2015). Alanyazında İngilizce öğretimine ilişkin yapılan çalışmaların çoğu programa yöneliktir. Bu çalışmada okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda İngilizce öğretimi değerlendirilecek bu kapsamda alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin İngilizce öğretimine yönelik görüşleri belirlenmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin;

1. Okullarda verilen İngilizce öğretiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okullarda İngilizce dersine ayrılan süreye ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okullarda İngilizce dersine yönelik takip edilen kaynakların yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. İngilizce öğretimine başlama yaşı ile ilgili görüşleri nelerdir?
5. Okullarımızda verilen İngilizce öğretiminin, öğrencilerin İngilizce 'ye yönelik tutumlarına etkisi yönünde görüşleri nelerdir?
6. İngilizce öğretimine yönelik sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
7. İngilizce öğretiminin daha nitelikli olması için neler yapılması gerektiğine yönelik görüşleri nelerdir?
8. İngilizce dersinin öğretiminde kullanılan öğretim yöntem teknikleri konusunda görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada İngilizce öğretimine yönelik öğretmen ve okul yöneticilerin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışma yapılmıştır. Öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda İngilizce öğretiminin önündeki engellerini saptanıp yeni çözüm ve yöntemlerin belirlenmesiyle yabancı dil öğretiminin daha da kalıcı hale geleceği düşünülmektedir.

Ülkemizde yabancı dil öğretimi Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen ülkenin temel hedeflerine uygun olarak her bireyin yararlanacağı şekilde İlkokuldan başlayıp yükseköğretime kadar devam eden uzun bir süreyi kapsamaktadır. Ancak dil öğrenimi için gerek yeterli materyal ve ortam sağlanamaması gerekse eğitim programlarının ihtiyacı karşılayamayacak bir şekilde eksik kalması İngilizce öğretiminde çeşitli aksaklıklara ve sorunlara neden olmaktadır. Ancak, sorunun çözümünde ortaya konacak her fikrin değerli olduğu ve yabancı dilin daha aktif olarak kullanılmasına yönelik fikirlerin yeni müfredatlar ile ortaya çıkartılacağı ve bunu da yapılacak bu çalışma ile belirlenmek amaçlanmaktadır. Bu noktadan hareketle bu çalışma, özelde Van il merkezinin genelde Türkiye'nin yabancı dil öğretiminde ne gibi sorunlarının olduğu ve bu sorunların nasıl çözülmesi gerektiğine yönelik çözüm arayışlarını birinci ağızdan, İngilizce öğretmenleri ve okul yöneticilerinden elde edip yansıtması açısından önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Van İl merkezinde bulunan ilk, orta ve lise dereceli okullarda görevli 8 İngilizce öğretmeni ve 7 okul yöneticisi ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde kapsamında aşağıda araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin İngilizce öğretimine yönelik görüşleri tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırma tarama modeline dayanmaktadır. Tarama modelinin var olduğu çalışmalarda, araştırmaya konu olan nesne, olay ya da birey kendi şartları kapsamında ve değiştirilmeksizin tanımlanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2009). Araştırmanın verileri nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme yoluyla elde edilmiştir. Görüşme, birbiriyle benzerlik taşıyan konulara yönelmek maksadıyla farklı kişilerden aynı tür bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu tanımın yanı sıra görüşmede bulunacak katılımcıların bir arada olması ve normal haberleşme araçlarının tamamının süreç kapsamında katılımcılarca kullanılabilmesi ifade edilir. Çünkü görüşmede, katılımcıların birbirlerini görmesi ve işitmesi, karşılıklı olarak konuşulan dilin anlaşılması ve özellikle fiziksel ve psikolojik iletişimin tüm olanaklarından yararlanılması gerekmektedir. Görüşme, belirli bir plan ve amaç doğrultusunda ve bir birlik hissi içinde ulaşılması hedeflenen bir veri toplama yöntemidir (Rummel,1968).

Alan yazında genellikle dört görüşme türünden bahsedilir. Bunlar; yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile odak grup görüşmesidir (Balcı, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2008; Ekiz, 2009; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Bu çalışmada uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Uzman görüşü alındıktan sonra ilk oluşturulan formdaki bazı maddeler çıkartılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı önceden belirlediği alan ve konu sınırı içerisinde, belirlediği soruları yöneltme ve daha sonrasında ise aldığı cevaplarla ilişkili olarak konu hakkında daha da detaylı bilgi almak için ileri derece ek sorular sorma özgürlüğü konusunda hak sahibidirler (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu şekildeki durumlarda araştırmacı görüşenin verdiği cevaplara ve görüşmenin ilerleyişine göre yeni sorular sürece dahil edebilir veya soru çıkarabilir (Türnüklü, 2000). Bu durumda MEB'e bağlı ilk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin İngilizce öğretimine yönelik görüşleri görüşme yoluyla belirlenerek değerlendirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Van İl merkezinde bulunan ilk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan İngilizce öğretmenleri ve okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, olasılık esaslı olmayan örnekleme yaklaşımlarındandır. Araştırmanın amacına bağlı olarak daha zengin durumların belirlenerek daha detaylı bir araştırmanın ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır. Araştırmayı yapan kişi, bu yöntem ile belirlenen durumları, doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkiler kurmaya çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012). Amaçlı örnekleme yönteminde esas olan, önceden belirlenmiş belirli bir ölçüte karşılık gelen bütün durumların çalışılmasıdır. Bahsi geçen ölçüt araştırmacı tarafından ortaya konabilir veya hazır ölçütler kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmaya katılanlar Van il merkezinde bulunan MEB'e bağlı devlet okullarında görev yapan İngilizce öğretmeni ve okul yöneticilerinden oluşmaktadır ve bu katılımcıların demografik bilgileri Tablo. 1'de yer almaktadır.

Tablo.1:Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar Kıdem	Cinsiyet	Görev	Görev Yaptığı Kurum	Öğrenim	Durumu
K1	Kadın	Öğretmen	Ortaokul	Lisans	3
K2	Erkek	Öğretmen	Ortaokul	Lisans	4
K3	Kadın	Öğretmen	Ortaokul	Lisans	3
K4	Kadın	Eğt. Yön.	Ortaokul	Lisans	5
K5	Erkek	Öğretmen	İlkokul	Lisansüstü	19
K6	Kadın	Eğt. Yön.	Lise	Lisans	7
K7	Kadın	Öğretmen	Ortaokul	Lisans	1
K8	Erkek	Öğretmen	Lise	Lisans	7
K9	Erkek	Eğt. Yön.	Ortaokul	Lisans	16
K10	Erkek	Eğt. Yön.	Ortaokul	Lisans	4
K11	Erkek	Eğt. Yön.	İlkokul	Lisansüstü	25
K12	Erkek	Öğretmen	Ortaokul	Lisans	5
K13	Kadın	Eğt. Yön.	Ortaokul	Lisans	3
K14	Kadın	Eğt. Yön.	İlkokul	Lisans	6
K15	Kadın	Öğretmen	İlkokul	Lisans	4

Tablo 1'e baktığımızda araştırmaya katılanlardan 7' si erkek 8'i ise kadındır. Katılımcılardan 2'si edebiyat fakültesi, 13'ü ise eğitim fakültesi mezunudur. Katılımcılardan 7'si eğitim yöneticisi ve yardımcısı, 8' i ise İngilizce öğretmenidir. 2 katılımcı lisansüstü, 13 katılımcı lisans mezunudur Katılımcıların mesleki kıdemleri 1 ile 25 yıl arasında değişmektedir. Öte yandan, katılımcılardan 9' u ortaokul, 4'ü ilkokul ve 2'si de lise kademelerinde görev yapmaktadırlar.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilen veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. İlk, orta ve lise dereceli okullarda görev yapan İngilizce öğretmenleri ve okul yöneticilerinin İngilizce öğretimine ilişkin görüşlerini belirlemek için kullanılacak görüşme formunun oluşturulması için ilk olarak alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazında araştırma yapıldıktan sonra bir görüşme formu geliştirilmiştir. Oluşturulan görüşme formu araştırma amacına uygunluk, anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik bakımından kontrol edilmek istenmiş ve bu doğrultuda 1 Türkçe ve 1 İngilizce öğretmeni ile eğitim bilimleri alanında uzman 1 öğretim üyesinin değerlendirilmesine sunulmuştur. Dönütler doğrultusunda uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve iki öğretmenle ön görüşme yapılmış ve forma son şekli verilmiştir.

Katılımcıların, İngilizce öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarma amacı doğrultusunda hazırlanmış olan görüşme formu, yabancı dil öğretiminde materyal kullanımına, İngilizce öğretim sürecinde ayrılan süreye, İngilizce öğretiminin gerekliliği konusunda diğer paydaşların sürece katılmasına, yabancı dil öğretimine yönelik yeniden düzenlemelere, daha etkili ve kalıcı bir öğrenme için uygun yöntem tekniklerin belirlenmesine, İngilizce öğretim sürecindeki sorunlara, ve İngilizce öğretimine karşı tutuma yönelik görüşleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmadan elde edilen verilerinin çözümlenmesinde nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizinin temel amacı elde edilen verileri tanımlayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak ve toplanan verilerin ilk olarak kavramsallaştırılması sonra ise oluşacak kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve bu doğrultuda veriyi açıklayan temaların tespit edilmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu analizde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemlediği kişilerin düşüncelerini etkili bir şekilde ortaya koymak amacıyla doğrudan alıntılara yer verebilmektedir. Betimsel analizde asıl amaç elde edilen bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunulmasıdır. Betimsel analiz dört evreden oluşmaktadır: İlk evrede araştırmacı araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturur. Bu şekilde hareket ederek verilerin oluşturulan hangi temalar başlığı altında düzenleneceğini ve sunulacağını belirlenmiş olur. Daha sonraki evrede, araştırmacı önceden oluşturulmuş taslağa dayalı olarak verileri okur ve düzenler. Bu süreçte verilerin anlamlı ve mantıklı bir şekilde birleştirilmesi oldukça önemlidir. Bu evreden sonra araştırmacı düzenlediği verileri tanımlar. Bunu yapması için gerek duyulduğunda doğrudan alıntılara da başvurmak zorunda kalabilir. Tüm bu sürecin sonunda araştırmacı elde ettiği bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. Araştırmacı bu evrede bunun yanında ayrıca yorumlamaları daha da sağlamlaştırmak için bulgular arasındaki sebep sonuç ilişkilerini ortaya koyar ve gereksinim halinde farklı olgular arasında karşılaştırma yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.BULGULAR

Bu bölümde İngilizce öğretimine ilişkin olarak öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulgular görüşme formunda yer alan her soru için ayrı başlıkta ele alınarak değerlendirilmiştir.

3.1. İngilizce Öğretiminin Gerekliliği İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin İngilizce eğitiminin gerekliği ile ilgili yapılan değerlendirmede öğretmenler (K2, K3, K5, K12), İngilizcenin öğretiminin gerekli bir dil olduğu görüşünü paylaştığı belirlenmiştir. Bunun sebepleri arasında İngilizcenin uluslararası platformda geçerli bir dil olması, hayatımızın her alanında karşımıza çıkması, bütün alanları içinde barındırıyor olması, başka kültürlerle etkileşimi sağlaması, popüler kültürün yakalanması ve diğer katılımcılar da (K, K7, K9, K13), akademik alanda kaynaklara birincil elden ulaşmada gerekli olması gibi faktörler, öğretmenlerimiz tarafından anketlerimizde belirtilen başlıca ortak sebepler olmuştur.

“Okullarda verilen İngilizce öğretiminin gerekliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılanlardan K1 " *İngilizce "linguafranca" dır, yani başka bir deyişle evrensel bir dildir. Dünyaca kabul görmüş bir dilin okullarda öğretilmesi, öğrencilere sunulmuş güzel bir hizmettir*" diye cevap verirken K3 " *İngilizcenin uluslararası platformda geçerli bir dil olması, hayatımızın her alanında karşımıza çıkması, bütün alanları içinde barındırıyor olması, başka kültürlerle etkileşimi sağlaması*", K4 " *beraber günlük geleneksel dil öğretimi alışkanlıklarının değiştirilmesinin de İngilizcenin gerekliğine*" ve K7 " *Artık günlük hayatta daha iç içe olduğumuz yabancı dillerle öğrencilerimizin küçük yaşlarda karşılaşması, o dönemlerde daha rahat ve kalıcı bir öğrenme sağlayacağı için kesinlikle gereklidir*" demiştir.

3.2. İngilizce Dersine Ayrılan Süreye İlişkin Bulgular

Yabancı dil eğitimi içerisinde bol miktarda pratik için imkân ve zaman barındırılması gerekliği katılımcılar (K2, K5, K7, K10) tarafından bolca vurgulanmış, ama ne yazık ki var olan ders saatlerinin düz anlatım şekliyle müfredatı yetiştirmek için bile yeterli olmadığı bilhassa derse girdiğini belirten katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen "Okullardaki İngilizce dersine ayrılan süreyi nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna katılımcılardan K2 " *İngilizce dersine ayrılan süre kesinlikle yetersiz. Dil öğretimi bol miktarda pratik gerektirmektedir*" diye cevap verirken K7 " *Ortaokulda 5. ve 6. sınıflarda 3' er saat çok az, hele ki bu müfredatı yetiştirmek için*" ve K10 " *Hazırlık sınıfı dışındaki sınıfların ders saati arttırılmalı*" ve K5 " *2006 öncesinde özellikle ağırlıklı liselerde ders gören öğrencilerimizin yeterli saatlerde ders alırken, öğrendikleri bilgiyi hayatta kullanma imkanları çok kısıtlıyken, günümüzde ise ders saati ve kalite açısından daha az ama dili hayatlarında kullanabilme olanaklarının daha çoktur*" demiştir.

3.3. İngilizce Dersine Yönelik Takip Edilen Kaynakların Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmen ve idarecilerimizin çoğu kaynakların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Kaynakların özellikle İngilizcede çok önemli olan 4 becerinin işlenişi açısından yetersiz olduğu, verilen bilgilerinde pekişmesi için yapılacak alıştırma ve uygulamalarında çok kısıtlı olduğu katılımcılar tarafından (K14, K3, K9, K6) belirtilmiştir. Öte yandan bazı katılımcılar (K4, K7, K15, K2), özellikle okullarda kullanılan ders kitaplarının yetersiz olduğu hatta dil bilgisi kurallarının okuma ya da dinleme metinlerinde öğrencilere gösterildiği ancak ayrıntılı bir konu anlatımı ya da kuralları pekiştirmek için gerekli egzersizlerin yeterli miktarda verilmediği belirtilmiştir.

Katılımcılar "Okullardaki İngilizce dersine yönelik takip edilen kaynakların yeterliliğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?" sorusuna K11 " *Ders esnasında metinlerde geçen dil bilgisi konuları öğrencilere fark ettirilip kuralı kendilerinin idrak etmesi öğretmen tarafından sağlanabilir ancak devamında yeterli aktivite olmadığı için konu pekiştirilemeyerek bir süre sonra öğrencinin unutması söz konusu olabilmektedir.*" diye yanıt verirken K12 " *Teknolojik gelişmeler ışığında ve teknolojinin daha yaygın kullanımı neticesinde hem MEB kaynakları, hem de akıllı aygıt uygulamaları sayesinde kaynaklarda çeşitlilik sağlanabiliyor olsa da burada da zaman faktörünün yetersizliği önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Birde sözü edilen kaynaklara ulaşmada çoğu öğrenci sorun yaşamaktadır*" diye cevap vermiştir.

3.4. İngilizce Öğretimine Başlama Yaşına İlişkin Bulgular

Genele baktığımızda da araştırmamıza katılan öğretmen ve idarecilerimizin çoğu (K2, K3, K5, K6, K8, K11, K12, K13, K15) yabancı dil öğrenimine başlama konusunda en ideal yaşın küçük yaşlar diye tabir edebileceğimiz 4 ile 7 yaş aralığı olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda en çok karşımıza çıkan görüş bir yabancı dili öğrenmek için ne kadar erken o kadar iyi tabiri ön plana çıkmaktadır. Çocukların yabancı dil edinim (language acquisition) yaşının 7 yaşına kadar olduğu ve bu yaşlarda çocuk yeni bir dil ile karşılaştığında onu ana dil seviyesinde (natives peaker) konuşmasının daha kolay olduğu katılımcılarımız tarafından belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim yöneticilerine yöneltilen " İngilizce öğretimine başlama yaşı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?" sorusuna K13 " *“Eğer bir dili yeterli düzeyde konuşup anlamak için öğreniyorsak, buna çok erken yaşlarda başlamak gerekmektedir. Noam Chomsky dil gelişim kuramında bunu ifade etmektedir.*” diye cevap vermiştir ve K14 " *Yabancı dil eğitimi 3 yaştan önce başlamalı ve dilin 4 yaş itibariyle etkin kullanımının mümkündür, 3 yaş öncesi çocuklarda bile yabancı dile ne kadar çok maruz kalırlarsa o dili kullanımlarını 4 yaş itibariyle o kadar kolay olur*" demiştir.

Kuramı incelediğimiz de Chomsky dil öğreniminin erken yaşlarda edinildiğini vurgulamıştır. Yine başka bir katılımcımızda yabancı dil eğitiminin 3 yaştan önce başlamasının

gerektiğini vurgulamaktadır. Başka bir katılımcımız dilin 4 yaş itibariyle etkin kullanımının mümkün olduğunu ve 3 yaş öncesi çocuklarda bile yabancı dile ne kadar çok maruz kalırlarsa o dili kullanımlarını 4 yaş itibariyle o kadar kolay olacağını savunmuştur. Bebeklerin bile yabancı dile maruz kaldıklarında aynı anda öğrenme denilen bir yöntemle her iki dili de öğrenebileceklerini belirtmiş ve buna örnek olarak bazı insanların yabancı diller kullanarak çocuklarına temelden ikinci bir dili kavratmaya çalışmalarını vermiştir. Kademoğlu'na (2017) göre, bebeklikten 3 yaşa kadar olan süreçte düzenli şekilde iki ya da daha fazla dile maruz kalan çocukların bu dilleri öğrenme şekline 'aynı anda öğrenme' dendiğine, buna da bir anlamda 'otomatik öğrenme' de diyebildiklerine değinmiştir. Ayrıca çocuğun geç konuşmaya başlama gibi olumsuz yönlerine de değinmiş, ek olarak ta "eğer bir bebekle düzenli ve tutarlı şekilde iki hatta daha fazla dil konuşuluyorsa, belirli bir yaşa geldiğinde bu dillerin hepsini anlama ve kullanma kapasitesi ortaya çıkacağını, burada kritik olan noktanın çocukla iletişimde olan kişilerin dilleri düzenli ve tutarlı şekilde çocukla konuşuyor olması olduğunu vurgulamıştır.

3.5. Öğrencilerin İngilizceye Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcılarımız (K2,K5,K9), öğrencilerin İngilizceye karşı tutumunun nasıl geliştirilebileceği yönünde fikir belirterek, bir dil, bir insan özdeyişini öğrencilere hissettirebilmek ve öğretim sürecinde değişik konularda dilin konumunu öğrencilere doğru bir şekilde aktarabilmeni önemine vurgu yapmışlardır .Şu andaki eğitim sistemi daha çok dilin kurallarını öğretmeye yönelik olduğu için bu kuralları öğrenme çabasına giren öğrencilerde strese, kaygıya ve derse karşı da olumsuz bir tutuma sebep olduğunu açıkça ifade etmişlerdir.

Bu araştırmamızda katılımcılarımıza sorduğumuz "Okullarımızda verilen İngilizce öğretiminin, öğrencilerin İngilizce 'ye yönelik tutumlarına etkisi yönünde düşünceleriniz nelerdir?" sorusuna K13 " Öğrencilerimiz okullarda İngilizceye genel olarak önyargıyla yaklaşmaktadırlar. Bunda en büyük sebeplerden biride öğrencilerin önceki senelerinden gelen temel eksiklikleri yada başarısızlıkları sebep olabiliyor" diye yanıtlarken K5 "Süreç içerisinde öğrenciye bir dilin insan hayatını ne kadar etkileyebileceğini, önüne ne gibi fırsatlar sunabileceğini, ilerideki yaşamlarda onlara nasıl ışık tutabileceğini fark ettirebilirsek, ve en önemlisi onların dilin kullanımı konusunda cesaretlendirebilirsek öğrencilerin yabancı dil öğrenmekle ilgili olan tutumları pozitif yönde değişecektir" diye açıklamıştır.

3.6. İngilizce Öğretimine Yönelik Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcılarımızın bazıları (K13, K15, K9, K7, K1) İngilizce konuşmayı (uygulamayı değil), onun kurallarını öğretmeye dayalı bir müfredata sahip olmanın en önemli sorunlardan biri olduğunu vurgulamışlardır.

"İngilizce öğretimine yönelik sorunlar var mı? Bu sorunların neler olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna katılımcılardan K15 " *Dil denilen kavram içerisinde pek çok beceri barındırır ki bu becerilerin hepsinin kazandırılması için daha çok ders saatine ihtiyaç olduğu katılımcılarımızın çoğunluğu tarafından belirtilmiştir. Dilbilgisine ağırlık veriliyor olunması, konuşma ve dinleme becerilerine yeterince yer verilemiyor olması, Pratik edilmesi gereken bir dilden ziyade, ezberlenmesi gereken konular olarak algılanmasına sebep olup öğretim sisteminin ezberci bir şekilde gitmesine de temel oluşturmaktadır*" şeklinde yanıt verirken, K6 " *Yetersiz ve niteliksiz kaynaklar dersin işlenişini tıkayan faktörlerdendir, buna ek olarak yoğun ve dışına da çıkartılmayan müfredat bu olumsuzlukları arttırmaktadır. Söz ettiğimiz olumsuzlukları aşmak için ders saatlerinin arttırılması, ders kaynaklarının hem nicelik hem nitelik olarak geliştirilmesi ve fiziksel imkânların iyileştirilmesi olmazsa olmazların başında gelmelidir. Akıllı tahta gibi teknolojilerin yaygınlaştırılması da gerekmektedir*" diye açıklamıştır ve K12 bu soruya " *Dilin önemli bir noktası olan dört becerinin yeterli seviyelerde verilmesi göz ardı edilerek, günlük hayattan parçalar, şarkılar, şiirler, oyunlar olması gerekirken eldeki tek kaynak ve az zaman ile çoğunlukla kalabalık olan sınıflarda sadece dilin kuralları üzerinde durulması, yine genel ve merkezi sınavlarda da sadece dil bilgisi ve belli bir seviyeye kadar kelimelere odaklanması dilin öğrenimini engelleyen unsurlardan bazıları olarak katılımcılarımız tarafından belirtilmiştir. Sınav sistemlerine değinmişken değiştirilmesi gereken önemli unsurlardan biride ölçme sistemleridir. Öğrencilere sınavlar için değil, hayat için bu dersi işledikleri benimsetilmelidir*" diye yanıt vermiştir.

3.7. İngilizce Öğretiminin Daha Nitelikli Olmasına İlişkin Bulgular

Katılımcılarımıza yönelttiğimiz " İngilizce öğretiminin daha nitelikli olması için neler yapılmalı? Lütfen görüşlerinizi paylaşınız?" sorusuna K8 " *İngilizce konuşma & okuma kafeleri gibi dilin kullanılabilceği ortamlar oluşturulması devlet eliyle yapılıp geliştirilebilecek ve sürece kesinlikle katkısı olabilecek bir unsurdur. Yine ayrıca sokaklarımızda hem turistlere yönelik olarak hem de dil eğitimini desteklemek amaçlı olarak yabancı dilde trafik, yol gösterme ya da uyarı levhaları olması da önemlidir*" diye cevap vermiştir. Bir diğer katılımcı olan K10 " *Çevre, aile, okul yönetimi ve öğrenciler dil öğretimi hakkında bilinçlendirilmelidir. Okullar arasındaki farklar ortadan kaldırılıp anasınıfından liseye kadar birbirini tamamlayan ve destekleyen bir müfredat/program izlenmeli ve ders saatleri kesinlikle arttırılmalıdır*" demiştir.

Araştırmamıza katılan öğretmen ve idarecilerimizden çoğunluğu ders saatleri arttırılmasını gerekliliği üzerine durmuşlardır. Dili kullanmaya yönelik bir müfredatla beraber pratik içeriği bol olan bir eğitimin üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerin dili öğrenebilecekleri rahat bir ortamın ve şartların (derslik, materyaller, daha geniş bir süre vb.) olmazsa olmazlardan olduğunu vurgulamışlardır. Müfredatın kesinlikle değiştirilip, dört beceriyi de barındıran günlük hayata daha uygun kazanımlara

sahip bir müfredatın geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla beraber günlük geleneksel dil öğretimi alışkanlıklarının değiştirilmesinin de gerekliliğine değinmişlerdir.

3.8. İngilizce Dersinin Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntem Tekniklere İlişkin Bulgular

Katılımcılardan K12 "İngilizce dersinin öğretiminde kullanılan öğretim yöntem teknikleri konusunda düşüncelerinizi paylaşır mısınız? Sizce hangi yöntem teknikler tercih edilmeli?" sorusuna "İngilizce öğretiminde ülkemizde kullanılan yöntem ve tekniklerin evrensel nitelikte olduğunu ama maalesef büyük bir kısmı kalabalık olan sınıflarımızda zorlukla uygulanabiliyor ve bu da sorunları beraberinde getiriyor" şeklinde bir yanıt verirken K4 " Bir öğretmenin anlattığı, öğrencinin dinlediği yöntemlerin dil öğretiminde yeterli verimin sağlanamadığı yöntemler değildir. Öğrenciye hata yapma özgürlüğü tanıyıp, kendini rahatça ifade edebileceği yöntemler tercih edilmelidir. Görsellere, diyaloglara ve videolara bolca yer verilmelidir." diye açıklık getirmiştir.

Bu noktada Haznedar'ın (2010) yaptığı çalışmaya baktığımızda, Öğretileni ezberletme ve tekrar ettirmeye dayalı bir yöntem olan Dilsel-işitsel yöntemin tablodaki çalışmaya katılan öğretmenlerin %70'ten fazlası tarafından kullanılıyor olması önemli bir noktadır, çünkü ezberletmenin, yaratıcı ve bilişsel bir süreç olan dil öğrenimin de geçerliliğini yitirmesi vurgulanmıştır.

Tablo 2: İngilizce öğretmenlerin tercih ettiği yöntem ve teknikler (Haznedar, 2010)

Tercih edilen öğretim yöntemleri		
İşitsel-dilsel yöntem	73.2%	(388/530)
İletişimsel dil öğretimi	75.8%	(401/530)
Toplulukta dil öğrenme	27.4%	(145/530)
Dolaysız yöntem	38.8%	(205/530)
İşlevsel/kavramsal yöntem	28.3%	(150/530)
Dilbilgisi tercüme yöntemi	62.8%	(333/530)
Sözel/sözlü yaklaşım	56.4%	(299/530)
Durumsal dil öğretimi	19.7%	(104/530)
İşitsel/görsel yöntem	47.2%	(250/530)
Telkin yöntemi	8.5%	(45/530)
Ödev odaklı öğrenme	39.8%	(211/530)
Doğal yaklaşım	27.7%	(147/530)
Sessiz yöntem	4.7%	(25/530)

Benzer şekilde, dilin dilbilgisi kurallarının analizi yoluyla metin inceleme alanında birkaç yüzyıl önce ortaya çıkan dilbilgisi-tercüme yönteminin de öğretmenlerin çoğu tarafından kullanılıyor olması çarpıcı bir bulgu olarak görülmüştür.

3.9. İngilizce Dersi Müfredatına İlişkin Bulgular

Araştırmamızda katılımcılardan açıklamalarını istediğimiz " İngilizce dersine yönelik müfredatı değerlendirirseniz neler paylaşmak istersiniz?" sorusuna K11 " Müfredatın demode bir içeriğe sahiptir, öğrencilerin izledikleri filmlerden, dizilerden yada dinledikleri şarkılardan yola çıkarak okullardaki

İngilizce derslerini sıkıcı bulduklarını, hatta derslerde dinletilen şarkıları bile beğenmediklerini söyleyebilirim" diye karşılık verirken K9" Müfredat öğrenciyi iletişim kurmaya cesaretlendirecek şekilde baştan uzman kişiler tarafından hazırlanmalıdır. Öğrencileri kurallarla boğmamalıdır. Öğrencilerimizi kurallarla boğduğumuz zaman bir turistle ya da İngilizce konuşan biriyle karşılaştıklarında içlerinden kurallı cümleler yapmaya çalıştıklarını ve bu durumda da yanlış yapmaktansa, hiç konuşmamayı tercih ettiklerini görüyoruz" diye cevap vermiştir.

Dünya üzerinde dil eğitimi değince sıralı ülkelerden biri olan Finlandiya’da dil öğretimi 2004’te Fin Ulusal Eğitim Kurulunca oluşturulan Ulusal Temel Eğitim müfredatı çerçevesince yürütülmektedir. Bu müfredatın yanı sıra, her okul ve yerel yönetim kendi öğretim programını da oluşturabilmektedir. Velilerin de iştirakinin özendirildiği müfredat geliştirme süreci bir hayli esnek ve öğretmenler bu programı sonraki zamanlarda güncelleme olanağına sahiptir. Ayrıca öğretmenler, metot, yaklaşım ve ders materyallerini tercih etme noktasında özgürdür. İlkokulda itibaren konu temelli dil öğretimi, yani alanla ilgili bir başka dersin İngilizce dilinde işlenmesi, sınıf öğretmenleri ve alan öğretmenlerinin sıklıkla başvurduğu bir metottur. Ülkemizde ise ilkokullarda işlenen İngilizce dersinin öğretim programı Talim Terbiye Kurulunca düzenlenmekte ve ders kitapları bu kurulun kabulü neticesinde okullarda okutulmaktadır. Okul idaresi, veli veya öğretmenin bu konuda seçme hakkı yoktur. Ancak, MEB Talim Terbiye Kurulunca 01.02.2013 tarihinde verilen karar doğrultusunda İlköğretim Kurumlarında İngilizce Dersi Öğretim Programı, 2013-2014 öğretim yılından başlayarak 2. ve 5. sınıflarda; 2014-2015 öğretim yılından başlayarak 3., 4., 6. ve 7. sınıflarda; 2015-2016 öğretim yılından başlayarak 8. sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır (Solak ,2013).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yabancı dil öğretimi günümüzde karşımıza çıkan eğitim sorunlarından biri olarak görülmektedir. Bir katılımcımızın da belirttiği gibi 12 yılda öğrencilerin gördüğü ders saati yaklaşık 1000 saat ama verilen eğitim dilin kendini öğretmekten hatta yaşatmaktan çok dilin kurallarını öğretmeye odaklanmak bizim en büyük hatalarımızdan biri olabilir. Türkiye’de İngilizce dilinde konuşma formatında ölçme ve değerlendirme hiç yapılmamakta ve bu tür ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrencilerin öğrenmesini direkt belirlediği dikkate alınırsa bu süreç neticesinde ürünlerden başlangıç seviyesinde dahi iletişime geçmelerini beklemek hayalcilik olacaktır (Paker, 2012). Türkiye İngilizce Yeterlik İndeksi (EPI) verilerine göre, EPI 2017’de 62. sırada yer alırken, 2018 senesinde 11 basamak gerileyerek 88 ülke içinde 73. sırada kendisine yer bulmuştur ve “Çok Düşük” İngilizce yeterlilik bandına demir atmıştır. Raporda toplam 88 ülke ve bölgede yaşayan anadili İngilizce olmayan 1,3 milyon kişinin dahil olduğu bir araştırma neticesinde elde edilen bulgular bulunmaktadır. Listenin zirvesinde 8 senede 4. kez ilk sırada yer alan İsveç bulunmakta olup önceki lider Hollanda’yı geride bırakmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda Türkiye’de İngilizce seviyesinin en yüksek olduğu kent Ankara olup ortalama TOEFL puanı 78 ve ortalama IELTS puanı 6.4’tür. Ayrıca devlet harcamalarının eğitime ayrılan pay

%13.1 düzeyindedir. Ülke nüfusunun internete erişim oranı ise %58.3 olarak belirlenmiştir (EPI, 2018). Bu soruna ışık tutmak açısından bu çalışmamızda eğitimcilerimizin görüşleri önem kazanmaktadır.

İngilizce öğretiminin gerekliliği araştırmaya katılan tüm katılımcılar tarafından vurgulanmış ve bu doğrultuda daha etkili çalışmaların yapılması gerektiği dile getirilmiştir. İngilizce öğretiminin elzem olduğu hakkında Özdemir (2006), Türkiye'nin gelecek yıllara teknolojik ve ekonomik açıdan gelişmiş olarak girebilmesi ve başka ülkelerle daha iyi ilişkiler sürdürebilmesi için İngilizce eğitimi gereklidir diye fikir belirtmiştir. İngilizce öğretiminin iş hayatındaki başarı ve kabul için gerekliliğinin altını çizen Vatanartıran ve Öztürk (2017), işletmelerin gittikçe daha fazla küresel iletişim ve rekabet halinde olduklarını ve bu nedenle, küçük işletmelerin bile çalışanlardan ileri düzeyde İngilizce iletişim becerileri beklediklerini ifade etmişlerdir. Tüm bu alanların dışında eğitimdeki gelişmeleri takip etmek ve eğitim gelişimine ön ayak olan yükseköğretim kurumlarımızı geleceğe taşımak için üniversitelerimizde İngilizce eğitime odaklanmalıyız. Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın kaçınılmaz bir olgu haline geldiği göz önüne alındığında, şüphesiz yabancı dil öğretimi, özellikle İngilizce eğitimi küresel bilgi ekonomisinin getirdiği rekabette zorunlu olmuştur (Şehkar ve Kınık, 2017).

Eğitim öğretim yaşamı boyunca, çocuklar farklı eğitim kademelerinde farklı ders sayılarında İngilizce derslerine sahip olmalarına rağmen, bu durumun verimli bir eğitim için yeniden düzenlenmesi katılımcılarımız ile yapılan görüşmelerimizde elde ettiğimiz sonuçlardan biridir. Bu konuda yapılan değerlendirmeler sonucu ders saatinden başlayarak topyekûn bir süre düzenlenmesi yapılması gerekmektedir. İngilizce öğretimine ayrılan süre de dil öğrenimini etkilediği için programlar bu doğrultuda değerlendirildiğinde, 2002 senesinde örnek ders planları vasıtasıyla tek tek konu veya temaya ayrılması elzem olan ders saatinin belirtilmesine rağmen; 2014 ve 2016 senelerinde örnek ders planlarının programlarda bulunmadığı fark edilmektedir. Bunun yanında, örnek ders planları tetkik edildiğinde, öğrencilerin yapması gereken proje ödevlerinin ve sınıf faaliyetlerinin çok detaylı olması nedeniyle bir ünite için haftalık dört ders saatinin yeterli olmayabileceği tahmin edilmektedir (Yücel ve ark., 2017). Bu konuda başka bir çalışmada ise Solak ve Semerci (2015), haftalık ders saatinin artırılmasının konuların daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılanlardan İngilizce dersine yönelik takip edilen kaynakların yeterliğine ilişkin fikirlerini sorduğumuzda, kaynak kitapların yeterince verimli olmamasından ve bu durumun öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durumu Kazazoğlu (2010), ders kitaplarının öğrencileri güdüleme ve davranışlarını belirleme açısından dil öğreniminde en elzem araçlar olduğunu ve bu sebeple, öğretimin ve öğrencilerin beklentilerini karşılayan, merak uyandıran ve ilgi çekici özelliklere sahip olan ders kitaplarının seçilmesi gerektiğini vurgulamıştır. İngilizce öğretimi için en büyük destek olan ders kitapları yeterince öğrencinin ilgisini çeken düzeyde değildir. İngilizce öğretim programlarına yöneltilen eleştirilerden ders kitaplarının sıkıcı ve içeriğin yüklü olması durumu

programın uygulanmasında en temel araç olan ders kitabının program tasarımına uygun olmadığını ortaya koymuştur (Yücel ve ark., 2017).

Çalışmaya katılan tüm katılımcıların İngilizce öğretimine erken yaşta başlamanın dilin daha iyi kavranması noktasında kritik bir dönem olduğunu ve buna karşın daha ileriki yaşlarda İngilizce öğrenilmeye çalışılmasının daha zor olacağını vurgulamışlardır. Yabancı dil öğretiminin genel olarak başlama sınırı 3 ila 6 yaş olarak belirlenmiş ve ana dilin yanı sıra bir yabancı dilin veya ikinci bir dilin öğrenilebildiği de kanıtlanmıştır (Akdoğan, 2004).

Öğrencilerin İngilizce öğrenimine karşı tutumlarını değerlendirmeye ilişkin soruya katılımcılardan bazıları, öğrencilerin İngilizceye karşı bir olumsuz bir önyargı ile yaklaştıkları ve bu yüzden çok yol kat edemediklerini diye belirtmişlerdir. Tutum, bilhassa yabancı dil öğrenme aşamalarında en belirleyici etkenler arasında olup başarıyla yakın bir ilişki halindedir. Öğrenilen dil ve kültüre dair olumlu tutum geliştirilmesi kişiyi başarılı kılarken, olumsuz tutum geliştirilmesi başarısızlığa sebep olmaktadır (Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015). Öte yandan Kırkız (2010), İngilizce öğretimine yönelik tutum hakkındaki görüşlerini, dil öğrenme sürecinde başarı ve tutum arasında yakın bir ilişkinin olduğu ve öğrencinin kendi başarısından etkilendiği, öğrencinin olumlu tutumunun, başarıyla daha da güçlendiği şeklinde ortaya koymuştur.

İngilizce dersinin öğretiminde kullanılan öğretim yöntem tekniklere ilişkin katılımcılarımızdan bazı yeni yöntem tekniklerin belirlenmesi ve eski ezberci yöntem ile yeni yöntem tekniklerin yer değiştirmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu teknik, ilk olarak kaynak ve hedef dillerin dil bilgisi kurallarının detaylı bir çözümlemesini gerektirmektedir. Öğrencinin, kendi anadiline ait dil bilgisi kurallarına hâkim olduğu farz edilmektedir. Şayet bir kimsenin kendi anadili ile ilgili dil bilgisi konusunda herhangi bir bilgi noksanlığı varsa hedef dili öğrenmesi söz konusu olamaz (Memiş ve Erdem, 2013). İngilizce öğretiminde öğretmenlerin farklı öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olmaları ve bu sayede iyi ve kötü arasında doğru bir seçim yapabilmeleri gerekmektedir.

İngilizce öğretiminin önündeki engellerden bir olarak kabul edilen yoğun eğitim programı sorunu, araştırma dahilindeki katılımcılar tarafından da dile getirilmiştir. Kimi zaman yoğun ve işlevsiz, kimi zaman da etkisiz olduğu belirtilen İngilizce öğretim müfredatı öğretmenlerin genel sorunlarından biridir. İngilizce öğretimini zorlaştıran sistem odaklı problemlerin ilk aşamasında yoğun öğretim programı yer almaktadır. Bu problemin yalnızca İngilizce dil öğretimi için değil aynı zamanda tüm dersler için ortak bir problem olduğu kabulünden hareketle Millî Eğitim Bakanlığı gözetiminde bu soruna dair bir çözüm geliştirilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca bilhassa ortaokul düzeyinde ders öğretim programının belirli ölçülerde hafifletilmesi de bir diğer çıkış yolu olabilir (Günbayı ve ark., 2017). Bu konu ile ilgili Işık (2008), Türkiye'de yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunların

çözülebilmesi için koordinasyon kurulu oluşturulması, yabancı dil eğitimi planlaması yapılması ve bir bütünsel olarak yeni bir yabancı dil müfredatı oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Müfredatın güncellenmemesi konusunda yapılan eleştirilerin yersiz olmadığı kanısı oluşmaktadır. Öğrencilerin okul yılları boyunca İngilizce düzeylerinde önemli bir ilerleme kaydedemediklerini göstermektedir. Sınıflar ilerledikçe aynı müfredatın tekrarlanması nedeniyle öğrenciler kendi öğrenim düzeylerinde ilerleme belirtisi görememektedirler. Sonuç olarak, yıllar içinde İngilizce düzeylerinin aslında gerilediğini düşünmeye başlamaktadırlar (TEPAV, 2013).

Çalışmamızda, dil eğitiminde öğrenci başarısına olumlu veya olumsuz etki eden, öğretmene, öğrenciye, dersin işlenişine, çevreye ve eğitim sistemine yönelik görüşler ve öneriler ortaya çıkmıştır. Örneğin öğretmenlerin gerçekte iletişime dayalı dili kullanmaya dayalı yöntemler konusunda bilgi sahibi oldukları, ancak sınıf-içi uygulamada hala geleneksel dil öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin büyük ölçüde kullanıldığı görülmüştür. Daha doğrusu kalabalık sınıflar, kısıtlı zaman, işlevsiz bir müfredat, yetersiz materyal ve olanaklar yüzünden kullanmak zorunda kaldıkları belirtilmiştir. Yabancı dil, örgün öğretimde bireylerin isteklerine, ihtiyaçlarına, hedeflerine, vs. bakılmaksızın akademik bir gereklilik olarak ikinci sınıflardan başlamak üzere zorunlu olarak veriliyor. Yabancı dil dersleri (İngilizce) İlköğretim okullarında 2. sınıfta başlamaktadır. İlköğretim 2-4. sınıflarda haftalık ders saati 2; 5-8. sınıflarda ise haftalık ders saati 4'tür. Sadece bir dilin dilbilgisi kurallarını öğretmeye çalışarak ve yetersiz müfredat donanımıyla sadece ders saatlerinden medet umarak kalıcı bir yabancı dil eğitiminin verilemeyeceği görülmektedir (Altan, 2017).

Tabi burada diğer bir önemli olumsuz faktör ise MEB'in farklı kaynakların kullanımına getirdiği kısıtlamadır. İngilizce öğretiminde araç-gereç, materyal yetersizliği, yabancı dil laboratuvarları ile görsel işitsel materyallerin olmamasını ikinci yabancı dil öğretiminde gelişimi tökezleyen bir unsurdur (Can ve Can, 2014). Okullarda MEB'in ders kitabı haricinde, öğrencilerin de dışarıdan edinebileceği bir kaynak ya da yardımcı kitap kullanımı kesinlikle yasaktır. Aslında içerik açısından bu kadar geniş bir perspektife sahip olan yabancı dil derslerinde hem eğitimde kaynak çeşitliliği hem kullanılacak teknik ve metotların çeşitliliği artacaktır. Şimdiki sistemde ve kaynaklarla ise öğrenciler yabancı dil dersini klasik bir ders olarak görmekte ve bu tekdüze sınıf ortamlarında motivasyonlarını pek sağlayamamaktadırlar.

KAYNAKÇA

Akdoğan, F. (2004). Yeni Projeler Işığında Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2. Ss, 97-109

Altan, Z. (2017). Yabancı Dil: Neden Öğretmiyoruz? Neden Öğrenemiyoruz? *Eğitime Bakış Dergisi*, 13(39). ss,12-24

- Anşın, S. (2006). Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 6(9)
- Archana, S., Rani, K.U. (2017). Role of a Teacher In English Language Teaching. *International Journal of Educational Science and Research*, 7 (1). ss,1-4
- Aydın, B. (2009). Views of English Language Teachers On The Affective Domain of Language Teaching In Turkey. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), ss, 263-280
- Aydın, S. (2006). İkinci dil olarak İngilizce öğrenimindeki başarı düzeyinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,8 (2), 273-285.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel. F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E., Can, C.I. (2014). Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2). ss,43-63
- Diller, K. (2019). Türkiye’nin İngilizce Seviyesi Neden Önemli? <https://www.ef.com.tr/blog/language/ingilizce-seviyesi-epi/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- ELC (2019). Reasons Why Learning English Is So Important.English Language CENTER. <https://www.elc-schools.com/blog/4-reasons-why-learning-english-is-so-important/>erişim tarihi: 25.06.2019
- EPI. (2018). Dünya İngilizce Yeterlilik Endeksi (Epi) 2018. <https://www.ef.com.tr/epi/> Erişim Tarihi: 28.06.2019
- FL (2017). Why Is Teaching English Important? Future Learn, Usa.
- Günbayı, A., Yörük, T., Günbayı, T. & Orhon, G. (2017). İngilizce Öğretmenlerinin Yaşadıkları Öğretimsel Sorunlara İlişkin Görüşleri: Bir Durum Çalışması. *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (3). SS, 23-37
- Haznedar, B. (2010). *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi: Reformlar, Yönelimler ve Öğretmenlerimiz*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya.
- Işık, A. (2008). Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlar Nereden Kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4 (2),

- Kademoğlu, S. (2017). *Çift Dilli Çocuk Yetiştirme*. İstanbul Parenting Class. <http://www.istanbulparentingclass.com/makaleler/cift-dilli-cocuk-yetistirme.html> Erişim tarihi: 25.06.2019
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kazazoğlu, S. (2010). İngiliz Dili Eğitimi Bölümlerinde Görev Yapan İngilizce Öğretmenlerinin Ders Kitabı Kullanımına İlişkin Tercihleri. *Dil Dergisi*, 148
- Kırkız, Y.A. (2010). *Öğrencilerin İngilizce Dersine Ait Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tazi, Edirne.
- Memduhoğlu, H.B., Kozikoğlu, İ. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Yabancı Dil Derslerine İlişkin Tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24.
- Mahu, D. (2012). Why is Learning English So Beneficial Nowadays? *Short Contributions Perspectives on Communication 2 (4)*, ss, 374-376
- Majanen, S. (2008). *English as a Lingua Franca: Teachers' Discourses on Accent and Identity*. MA Thesis Department of English University of Helsinki.
- MEB (2011). *Ortaöğretim Kurumları İngilizce Dersi Öğretim Programı*, MEB Ankara.
- Memiş, M. R., Erdem, M. D. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8 (9). Ss, 297-318
- Özdemir, E.A. (2006). Türkiye’de İngilizce Öğreniminin Yaygınlaşmasının Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1). ss, 28-35
- Özer, B., Korkmaz, C. (2016). Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar. *Ekev Akademi Dergisi* 20(67).
- Paker, T. (2012). Türkiye’de Neden Yabancı Dil (İngilizce) Öğretmiyoruz ve Neden Öğrencilerimiz İletişim Kurabilecek Düzeyde İngilizce Öğrenemiyor? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32
- Rummel, J.F. (1968). *Eğitimde Araştırmaya Giriş* (Çev:R.Taşçıoğlu).Ankara:Ajans Türk Yayınları
- Solak, E., Semerci, H. (2015). İkinci Sınıfta İngilizce Öğretimine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 16, ss, 1-23
- Solak, E. (2013). Finlandiya ve Türkiye’de İlkokul Düzeyinde Yabancı Dil Öğretimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (28). ss,296-301
- Şehkar, F., Kınık, F. (2017). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma ve Yabancı Dil Eğitimi. *Yabancı Dil Eğitimi, İTÜ Vakfı Dergisi*, 78

- TEPAV (2013). *Turkey National Needs Assessment of State School English Language Teaching*. TEPAV and British Council.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitelikte bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, ss.543-559
- Vatanartıran, S., Öztürk, R.Ö. (2017). Bazı Dersler İngilizce Olabiliyor muş. *Yabancı Dil Eğitimi, İTÜ Vakfı Dergisi*, 78.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitelik araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yücel, E., Dimici, K., Yıldız, B. & Bümen, N.T. (2017). Son 15 Yılda Yayımlanan İlk ve Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programları Üzerine Bir Analiz. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(18). Ss. 702-737